

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д-р Валентин Атанасов Спиридонов

(Исторически факултет, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“)

на дисертационен труд

за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ на

Дисертант: **Добрин Димитров Йотов**

Тема на дисертацията: **„Кризата на Ваймарската република през 1919–1924 година“**

Научна област: **2. Хуманитарни науки**

Професионално направление: **2.2. История и археология**

Научна специалност: **Нова и съвременна история – Съвременна история**

Университет: **„Св. Климент Охридски“, гр. София**

Факултет: **Исторически**

Катедра: **Нова и съвременна история**

Научен ръководител: **проф. д-р Искра Баева**

1. Данни за дисертанта:

Добрин Димитров Йотов е роден на 03.01.1978 г. в гр. Елин Пелин. През 2001 г. завършва специалност „История“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и се дипломира като магистър по история. Освен това колегата Йотов има специализация по „Нова и съвременна история“, владее немски и английски и ползва руски и полски език.

2. Данни за докторантурата:

След успешно издържан докторантски конкурс Добрин Йотов е зачислен като редовен докторант по научна специалност „Нова и съвременна история“ към катедра „Нова и съвременна история“ към ИФ на СУ „Св. Климент Охридски“, гр. София. Негов научен ръководител е проф. д-р Искра Баева. По време на докторантурата колегата Добрин Йотов е изпълнил в срок всички предвидени по учебен план задължения и успешно е положил изискуемите изпити, след което е отчислен с право на защита. По същото време и досега работи като редактор в Българското национално радио. Реализирал е участия в научни форуми, както и публикации в научни издания, надлежно посочени в изготвените от докторанта справки.

В резултат на положените научно-изследователски усилия от колегата Йотов дисертационният труд е завършен и депозиран за обсъждане в катедра „Нова и съвременна история“. На 30 май 2017 г. на заседание на катедрата след проведено вътрешно обсъждане е прието решение за започване на процедура по защитата на изготвената от Добрин Йотов дисертация.

Накратко: при реализиране на процедурата не са допуснати нарушения на законовите изисквания.

3. Данни за дисертацията и автореферата:

Структурно дисертацията се състои от Увод, 3 раздела с общо 10 глави и 40 параграфа, Заключение и Библиография. Общият обем на дисертационния труд е 522 стандартни машинописни страници, от които 22 страници са библиографската справка. Текстът удачно е онагледен с 22 таблици.

В **Увода** докторантът запознава читателя с предмета на своето изследване, откроява акцентите в него, обосновава хронологичния обхват на темата, дефинира изследователската си цел и задачите, излага приложената

методология и обобщава накратко собствените си научни приноси по темата. Направен е и аналитичен историографски преглед, в който Добрин Йотов изтъква приносите на отделни изследователи по свързани с дисертационната тема проблеми или подлага на критика техни изводи, мнения, оценки.

Накратко: Уводът изпълнява предназначението си и включва всички задължителни за една дисертация елементи. Освен това в него са изложени разсъжденията на младия колега по отношение на мотивите за избор на темата, както и аргументите за нейната актуалност.

Първият раздел на дисертацията, озаглавен „Фактори и условия за преодоляване на кризата“, е своеобразна интродукция към същността на дисертационния проблем. Трите глави и шестте параграфа на раздела обхващат събития от лятото на 1918 до лятото на 1919 г. и запознават читателя с политическите и икономическите последици за германската държава и общество от изгубената световна война, с характера и същността на новата конституционна подредба и със заложените във Версайския мирен договор проблемни клаузи за следвоенното развитие на Германия и за международните отношения в Централна Европа.

Вторият раздел е посветен на ескалацията на кризата в Германия и проследява последвалите събития до лятото на 1923 г. В него Добрин Йотов обособява 4 глави с общо 22 параграфа и ни убеждава в мащабността и сложността на избрания научен проблем. На фона на многообразни събития, процеси и факти, важни за историята на Германия, авторът откроява динамичните отношения между отделните федерални структури и централната власт, опитите на различните управляващи кабинети да запазят обществено-политическия ред и мир в страната, реформите им с цел стабилизация на икономиката и усилията им да намалят размера на дължимите репарации.

Третият раздел включва 3 глави и 14 параграфа и акцентира върху икономическата и политическата стабилизация на Германия от есента на 1923 и през първата половина на 1924 г. – процес, който колегата Йотов осветлява, като разглежда усилията на държавния елит да нормализира политическите отношения в страната и да спре сепаратизма на отделни провинциални управи и радикализма на крайно леви и крайно десни политически формации, както и посредством социални, данъчни и монетарни реформи да се спре икономическата разруха и да се излезе от следвоенната криза. Специална глава е посветена на сложните дипломатически отношения на Берлин с победителите за уреждане на Рурската криза, за запазване целостта на страната и за отстъпки по репарационния въпрос.

Заключението оценява и обобщава накратко противоречивите усилия на германските следвоенни политици да се справят с кризата в страната и представя в най-синтезиран вид основните изводи на докторанта.

Библиографската справка убеждава, че е ползвана многобройна научна литература на пет езика, вкл. най-важните за темата публикувани документи, спомени, периодични издания и критични изследвания на български, немски и английски език.

Авторефератът е обзорен, коректно отразява съдържанието на дисертацията, посочва изводите и приносите на Добрин Йотов.

Дисертацията отговаря на високите стандарти за придобиване на научни степени, възприети от колегите в СУ „Св. Климент Охридски“. Написана е на четивен научен стил, има защитими граници и подходяща вътрешна структура. Дисертатът убеждава, че познава съществуващите историографски източници и тези, че умее да чете критично научните изследвания по темата, да формулира собствени цели, убедително да ги аргументира и защитава.

4. Научни приноси:

Депозираната за рецензия дисертация е първото цялостно детайлно изследване в българската историопис на причините и развоя на следвоенната криза в Германия. Отделни компоненти на дисертационната тема са разглеждани нееднократно в изследвания от частен или общ характер в западните историографски школи, които Добрин Йотов познава, ползва и коректно посочва в справочната част. Собственият му научен принос виждам в стремежа да продължи, надгради и доразвие познанието ни за същността на кризата в Германия в периода 1919–1924 г. В тази посока трябва да отбележа, че докторантът прави опит да синтезира в общата картина политика, икономика, дипломация, право, партии, идеологии..., т.е. да представи целия комплекс от причини, събития и фактори, вградили се в кризата, докато масата изследователи я интерпретират предимно от партийна, политическа или икономическа гледна точка.

Колегата Йотов умее да анализира и концептуализира политически процеси, да обработва икономически данни, умело борави с банкова и финансова информация, познава отлично държавното устройство и конституционното управление на Германия, компетентен е в сферата на международните отношения, на партийната история... – всичко това му позволява да придаде оригиналност и интердисциплинарност на научния труд.

В най-синтезиран вид научните приноси и по-важни изводи на колегата Йотов са споменати в автореферата и, за да не ги преповтарям, потвърждавам, че приемам формулираните от него аргументи и констатации. Нямам забележки към структурата на дисертацията и използвания в нея проблемно-хронологичен подход, приветствам прийома да се търси

причинно-следствена връзка между събитията.

Налице е един научен труд с редица достойнства. Освен вече изброените бих добавил възможността на младия колега да използва научна литература на няколко чужди езици, коректното посочване на ползваните заглавия, често повече от едно по даден проблем – доказателство за широката начетеност на докторанта, умението му да представя фактите и изводите увлекателно и логично, да пише разбираемо, майсторски да съчетава основното изложение с допълващата информация на бележките под линия. Изписването в курсив на понятия, заглавия на важни документи или наименования на организации допринася за по-бързото възприемане на текста. Цялата работа има голяма вътрешна наситеност, логика и последователност, които позволяват идеите на автора да се проследят и разберат.

Самият аз не стоя далеч от изследваната тема, имам публикации по нея и смея да твърдя, че познавам развоя и историографските интерпретации на следвоенната криза в Германия. Това ми дава основание да преценя, че Добрин Йотов се е справил впечатляващо в научно отношение с изследователската си задача. Бих допълнил, че авторът волно или не се включва в оживения историографски спор за същността и характера на самата германска държава. Изходът от кризата на Ваймарската република доказва, че Бисмарковата империя от 1871 г. не е конюнктурна изкуствена конструкция, а национална държава, т.е. въпреки широката вътрешна автономия и благоприятната международна обстановка за разцепление на Германия, вкл. и целенасочените усилия от страна на Франция за откъсване на немски територии, то централната власт и органите за управление запазват единството на страната.

Естествено е при интерпретацията на толкова сложен исторически

процес на места да имаме различни мнения – напр. по отношение властта на президента или да не приема доводите му за превод на български език на немски понятия и названия – напр. щати вм. провинции или множенствени социалдемократи – но това не е основание да омаловажа качествата на депозирания труд.

Сред препоръките, които биха могли да се отправят към докторант Йотов, е убеждението ми, че в българската историческа литература е необходимо срещаните за първи път в текста имена на политици, военни, изследователи и други личности да не се изписват съкратено, а с пълно лично име и фамилия. За улеснение на читателя е нужно да се приложи и списък на използваните съкращения, а те никак не са малко. Дисертацията ще е по-прегледна и ако се уеднакви критерият при изписване на немските названия – някои наименования са преведени на български, други са изписани на кирилица или направо са дадени на латиница. Ще посоча само един пример: на с. 129 пише – жандармерията (т.нар. „*Sicherheitspolizei*“); на с. 133 се употребява само *Sicherheitspolizei*; на с. 162 пише – *Zухерхайтсполицай*; а на с. 170 четем *Zuno*. Без да е определящ недостатък, бих отбелязал увлечението на дисертанта на места да се аргументира с повече от необходимите и с не толкова важни факти и данни, които натоварват излишно текста и затрудняват проследяването на авторовата мисъл. Не схващам смисъла и логиката на посоченото в квадратни скоби съкратено изписване на ползваната литература.

Тези забележки обаче не намаляват изцяло положителното впечатление, което създаде работата на дисертанта у мен.

5. Публикации и участия в научни форуми:

Добрин Йотов представя 5 отпечатани публикации по темата на

дисертацията, излезли в авторитетни български списания и сборници. Участвал е с част от тях в реномирани научни форуми. С това са изпълнени законовите изисквания за придобиване на научни степени. Публикациите засягат възлови елементи от текста на дисертационния труд.

6. Заключение

В заключение потвърждавам, че законната уредба по процедурата за защитата на дисертацията е спазена, самият научен труд отговаря на високите стандарти за придобиване на научни степени, регламентирани в Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България и нямам съмнения относно неговата оригиналност.

Направеният анализ на съдържанието и научните качества на представения за публична защита дисертационен труд ми дават категорично основание да подкрепя присъждането на образователната и научна степен „Доктор“ на Добрин Димитров Йотов и да предложа на останалите членове на уважаемото научно жури също да гласуват положително.

6 август 2017 г.

Велико Търново

проф. д-р Валентин Спиридонов